

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ 1873 թ. ԴԵՊՏԵՐԱՐ ԱՌԵՐ 27

ՉՈՐԵՔԵԱՐԹԻ 6 ՅՈՒՆԻՍ 1873

Ն. Տ. ՅՈՒՆԻՍ 18 ԹԻԻ 83

ԳՐԱՐԱՏՈՒՆ ԱՐԺԵԹՎԹՈՑ

Պատիւ ունիմք արդոյ հասարակութեան ծանուցանելու թէ՛ Դրամատուն Արժեթվոց անուամբ զբարամական առեւտրոյ ընկերութիւն մը հաստատած եմք...

Արժեթվոց Դրամատուն մէջ թէ թուրքոյ և թէ օսման տէրութեանց ամեն տեսակ արժեթվոց և իրենց կտրոնները...

Արժեթվոց Դրամատունը պատրաստ է իր գնորդները գոհ ընել կատարեալ տեղեկութիւն տալով որ և է արժեթվոց վրայ...

Արժեթվոց Դրամատունը կը ծախս ցանկ նաեւ թէ կերպ մը խնայութեան սեռուի մը հաստատած ըլլալով մինչև այսօր չընթերցուած իրենց բաժնի տէրի գնաւորները...

Դատաւերներն թէ մեր արտադրած Բաժնեկէտերն և թէ որ և է արժեթվոց գնել ուղղորդ կրնայ ստանալ զայն...

Կ. Պոլիս 18 մայիս 1873.

Տէրութեան և Չարքանի Լնկ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՐԱԴՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆ

Բ.

Երէկուան մեր յօդուածովն կարծեմք բաւական կրցինք յայտնել թէ ինչ տեսակ լրագիրը կրնան սնունդ տալ մեր մէջ և ապրիլը...

Տարակոյն չունիմք որ մեր այն առընդեր բաղանջ անձնակազմ թեանց պիտի գտնուին այն առաջնայն, որք մեզի դէմ թեքու զայրանան ալ...

Բայց որպէս զի յանդիման մեզ դէմ որոշողները չը գտնուին, ուղեցինք յայտնել այսօր ալ թէ ազգին մէջ ուսումնական և ընտիր ճաշակ տէր անձինք չը կան, որ թերթերն ալ ատենց արժանեացը համապատասխանեն...

Չեմք կրնար ուրանալ արդարեւ թէ ընտիր ճաշակ տէր և ուսումնական անձինք մեր մէջ, մանաւանդ վերջին ատեններս, բաւական մեծ թիւ կը կազմեն, բայց դժբաղդաբար այս մեծ թուոյն մեծ մասն այն տեսակ անձինք են, որք լրագրաց վճարելու կարողութեան զուրկ են...

Արդ յայտնի է որ այս մասը չը կրնար սնուցանել ըստ ազգային թերթերն, որք անոր արժանեացն ու ճաշակին համեմատ դիւր մը կարենան ունենալ...

Արդ յայտնի է որ այս մասը չը կրնար սնուցանել ըստ ազգային թերթերն, որք անոր արժանեացն ու ճաշակին համեմատ դիւր մը կարենան ունենալ...

բաղիր չառնուլ, որով ազգային թերթերուն սնունդը կը ցամաքի...

Կրնամք յիշել որ գրական ասպարէզն յաճախ այնպիսի անձինք ալ լինել են, որք իրենց մեծ տաղանդի տէր, ուղեւ են իրենց հանճարն փայլեցնել...

Ահա երկու միջոց. բայց մեք կրնանք որ ազգին օգուտն աւելի առաջնայն մէջ կը կայանայ քան վերջնայն...

Ուստի լրագրաց վիճակին եթէ աւելի զարգացումը կուգեմք, պէտք է ուղեմք նախ հասարակութեան զարգացումը...

Այն անձինքը, որ հայհոյանք զբրին գրականութեան նախապէս է կըսեն, այն տեսինքը, որ երկար վիճարանութիւններ և անձնական խնդրոց նկատմամբ լրագրաց կրնա զբաւ յօդուածները կը դատապարտեն...

Այս հանդամանքներն են, որ կրնա պատուին ահա այսօր ընթերցող հասարակութիւնն, որոց պակասութիւնը եթէ այսօրուան գտնուած թերթերուն ունեցած արժանեացը հետ բաղդատելու ըլլամք...

Հայոց մէջ խմբագրութիւնն անձնակազմութիւն կը նշանակէ այսօր չաւեր կուգեն այդ փառքն ունենալ, իսկ քիչեր կը յաջողին զայն վայելել...

տաւոր մը, որ իւր անպրոտին համար տուցանաց, դատաւարաւորութեան, ստանալից և մինչև իսկ արտորի ենթակայ համարձակ ընել կը անձը...

Մեր հաւատքն այն է թէ՛ լրագրական բարեկարգութիւնն այն տեսն կատարեալ լըլլայ, երբ լրագրաց այդ անձնակազմութեանը դէմ ժողովուրդն ալ իր անձնակազմութիւնը չը վրանայ...

ՍԵՐԱՍԻՍ

Շարաթ օրուան Հայրենիքի մէջ տեսնուած հետեւեալ յօդուածը Ազգ. վարչութեան ուղղութեանը կը յանձնեմք...

«Մեր հայրենակիցները ընդհանրութեան օգտակարութեան համար կը խնդրեն բոլոր Սերասիսներէն որ ազգասիրաբար զիրենք ծանր և անտանելի բեռնէ մը սղատեն...

Այս մասին գիւղացի ժողովուրդը այն աստիճան նեղուած է, որ չեմք կրնար պատմել. վասն զի իւրաքանչիւր տուն սովորական վեց տարուան աշխատութիւնէ զատ բոլոր եղներն ալ դրի առնելով ըստ այնմ պիտի աշխատեն...

Աւելի ևս ցաւ կը յայտնեն թէ ուրոշեալ ժամէն ուշ մնացող կամ քանի մը օր ետքը դացողը պատիժ մը կրնայ զատ, մասնաւոր սուղ անք ալ կ'առնեն եղեր խեղճերէն...

Պոլիս կամ ուրիշ տեղեր գտնուող մարդոց համար ալ մէյմէկ ճերմակ մէճիտ կը պահանջուի եղեր. ուստի ճարահատեալ կ'աւարկեն թէ քուք հոս եղան փարան վաստակելով մենք հոս այն եղներով ձրիաբար անթիւ ծարաւ աշխատելով արտ ու կալ երեսի վրայ թողելով վախճանիս ո՞ր պիտի հասնի, մեք ալ Չէրքէսներու նման աստանդական քիտի ըլլամք օտար երկիրներ, վասն զի ապրելու ճար մնացած չէ...

Վերջապէս ասոր մէկ հնարը կը խնդրուի, աւարկելով թէ՛ հոս թաղաւորն հետ խօսիլը դիւրին է, սակայն էն ասորին պաշտօնէի մը մինչև իսկ ոստիկանի մը հետ խօսիլը շատ դժուար...

տուր, վէ չիմտի քէստի սըհհէթ իթ-
տիկինի քէնտուսկյէ իմքէրաթօր
հաղըթէթէրի տախի իշիթտիքտէ չօդ
մէմուէն ու մահգուղ օլաճաղընը պէ-
յան իթմիշ օլմալը տըր: Բարա հաղ-
ըթէթէրի տախի իշպու իզհարաթը
խուլուսքէարիտէն վէ Բուս մասա-
հաթիկըզարն մարիթէթիլէ հէր տա-
յիմ խաթթալըղընտան մալիւմաթ իս-
թէմիշ օլտուղ լարընտան աշուրի տէ-
րէճէ մէսրուր օլմուշ տուր:

Բարա հաղըթէթէրի վաթիդան
պաղէթէթիլնտէն գօրարըլըն աթթէ
տէթէ կիւղէլ չիւթէր հէտիլէ վիր-
աիւրմիշ վէ պուշարտան մաստա
պէրիկըզար օլարագ պիր չօդ նատիր
չէլիլէ պէրապէր էսկի րէնիկամիդ
վէ օյմալը անթիդա թաշար տախի
իհտա իթմիշ տիր:

Խմբէրաթօրիւ պիր նաղիք թարղ
լիլէ քէնտի Ժոն-շընր Բարայա կէօն-
տէրմէյէ մուվաֆֆադ օլմուշ տուր:
Շէօյլէ քի Բոմաստ պուլունան Սէն-
Սթանիսլաս նամ լէհ քիլիսէսինին
պիր վաղըթտան պէրու թամիրէ
միւհթաճ օլտուղ իշին Բարա հաղ-
ըթէթէրի լաղըմ կէլէն մէսարիֆինէ
պիր միգ տար աղճէ իանէ իթմիշ օլ-
տու ղընտան, Խմբէրաթօրիւ հաղ-
ըթէթէրի տախի Բարանըն Բուս աթ-
լէթինէ մախտուս օլան պիր էպիլիէ-
նին թամիրի հաղըղնտա կէօթէր-
տիկի խաթթալըղ ու սէխաթէթին-
տէն պէյանը մէմուէնիլէ իտուպ,
Փաղաթ չու արալըգ քէնտուսինին
հալինէ պիր սըղընթը օլմամադ իշին
մասանըն իւղէթինէ գօյմուշ օլտու-
ղու վէ Ժոն-շընր մէսապէսինտէ օլան
աղճէ քէսէսինի գապուլ պուլուր-
մասանը Բարայա րիճա իթմիշ տիր:
քէսէ տէրուսինտէ օլան աղճէնին
միգ տարը նամալիւմ տիր:

Գրալար վէ րիէնտէր քիմնէ օլ-
մասալը վաղըթ հաղընըգա Բարա
հաղըրուտա կիրուպ ոսնրա տախի
մայէթէթիլնտէ պուլունանըն միւ-
շարիլէհէ թաղ տիմ իթմէթիլ ուսու-
լը աթիկատան տըր: Խմբէրաթօրի-
չա հաղըթէթէրի տախի չու ուսուլ-
մուվաֆֆադ տուրէթտէ Բարա հաղը-
րունա չըղմիշ վէ պաանհու Մօնալին-
եօր Բարքա վէ սայլը Բարա րիւքօ-
պօսալը վէ Պարոն վիսթօնի պիր-
լիքտէ օլտուղ լարը հալտէ, Ռաֆայէ-
յէլին Լօճի վէ Սթանիլէթիլինի գիտ-
րէթ իթմիշ տիր: պու վիտարէթտէն
սօնրա մէրդում Պ. վիսթօնիլէ պի-
թունալէն եափըլըն պիր էնֆիլէ գու-
թունալ էհտա պուլուրմուշ տըր:

Միւշարիլէյ հաղըթէթէրինէ պիր
չօդ տա արղուհալէր թաղ տիմ օլուն-
մուշ տուր: պուլունարըն թէսիլէ ու
րուլէթի իշին պիր միգ տար աղճէ ի-
լէ պէրապէր սինտիքայէ եօլանաճա-
ղը սէօյլէնմէքտէ տիր:

Ճիւմա էրթէսի կիւնիւ րիէնտէն
Մարկէթիթ Գուրնիւ սէրայըն պաղ-
չէթէթիլնտէ իմքէրաթօրիւ պիր ղի-
յաֆէթ վէրիլէճէք վէ իմքէրաթօրի-
չա հաղըթէթէրի տախի յունիս պիր
նիղամնամէսի իշիւն օլունաճաղ չէն-
լիքէրաթ հաղըր պուլունամամադ իւղ-
րէ օլ ախշամը Բոմայը թէրք իտէ-
ճէք տիր:

Բարա հաղըթէթէրի թարաֆընտան
իմքէրաթօրիւ իլէ քէրիմէսինէ իհ-
տա օլունան իսայլի աթիլիլէրտէն
մատէ, վաթիդանտա եարըլըն վէ
էթարաֆըլընա ղայէթ սիւպիւ չէր-
լիլէ կէնիլիլի օլունա, չիլէք վէ

գուշար կէօթէթէն իւրի առէտ մու-
ղայիդա թաալիլ տախի հէտիլէ օլուն-
մուշ տուր:

ԱՁԴ

Պէօյիւք-տէրէի մէջ Ասիոյ ծախ-
ուած տեղը Պէօյիւք-տէրէյի ճատտէն
թիւ 8 Ժամադ-ործ Պ. Անդրանիկին
խանութը փոխադրուած է:

Ն Ո Ր

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՆԱԽԱՐԹԱՐԱՆ

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵՁՈՒԻ

ՅՐԻՆԵԱՆ

Ի ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԵԱՐ-ՊԵՅ
ԳԻՆ 1 ՅՐԱՆԻ 23 Ս.

Այս գաղափարի պէտքը ղգալի կը
թուէր մեզ. ուստի ինդրեցինք Գիւր-
իօրէն Եպիսկոպոսէն, որ ի վաղուց
պատրաստած ունեւա գաղափար
ձեռագիրն անդամ մի ևս աչքէ ան-
ցընելով մեզ յանձնէ ղայն ի տպագ-
րութիւն: Նորին Սրբազնութիւնն ըն-
դունեց մեր առաջարկութիւնը, և ի
լոյս ընծայեցինք ղայն ի մեր հաշիւ:

Մեզ չվայելը գաղափարն է այս
գիրքը: Գաղափարը կարող էն փո-
ճով տեսնել և յիշեանց վիպել սորա
մեթոտին առաւելութեանը:

Կը ծախուի ի Գրատուն փարիզու
ի Յակոբեան խանութիւ 13 և ի գրա-
տան Պաղտատար ազայի Սրապեանի ի
Մերձան չարը թիւ 29 և ամեն գրա-
վաճառաց քով:

Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ

ՅԱՆՈՍԻ

ՅԱՂԱՂԱՍ ՊԱՊԻՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՑ ՆՈՐԱ
Ե Ի ՅԱՆ Ե Լ ՈՒ Ա Մ

Ի Տօն-Պէ Սէյ Կ-Պէյիլ Լէֆֆէ

Ի Վաշինգտոն 1871

Գեր, Այլադեան Գարիլէ սրբազան
արքեպիսկոպոսին թարգմանութեամբ Ս.
Էլմիսիի ստորանէն իւրոյ ընծայեալ այս
պատուական գիրքն ամեն բանասիրաց խորին
ուշադրութեան արժանի է:

Հաւանականաբար գերմանացի հմուտ
ատուածագրանի մը ղրջն էլ ըստ ստեղծական
անուամբ գրեթէ քրիստոնէական հաւատոյ
ամեն մասանց ղեղծմանց վրայ իմաստու-
թեամբ կը խօսի, և մասնաւորապէս պապա-
կան եկեղեցւոյն հետգհտէ ընդունած սը-
խալ վարդապետութիւնները մէկի մէկի կը
նշանակէ: Յանոս վերջին պապական ժողո-
վէն յառաջ գրուած՝ սակայն ժողովոյն ըն-
դունելիք հերտիկոսական վարդապետու-
թիւնը ժամանակին նշաններէն ղուշակելով
կը խոստառակէ, եկեղեցական իրաց և ան-
ցից խորին եկեղեցական, առողջ և անաշու-
ղատողութիւն կերեւի այս գրքին մէջ:

Իսկ Հայր Կէթէի առ Պիտ Թ. Վա-
տիկանեան ժողովոյն և իւր կոնդակին ղէմ
գրած հոգաւոր թղթոյն թարգմանու-
թիւնը սոյն գրքին յաւելուածն է. կարժէ
որ ամեն մարդ կարդայ: Թարգմանութեան
գեղեցկութիւնը գիրքին արժէքը աւելցու-
ցած է:

Գիւնն է ամենայն տեղ 36 ղուրուշ:

Նաեւ Ս. Էլմիսիի մամլէն ելած են
հետեւեալ կարեւոր հրատարակութիւնք.
2ԱՅՆ ԲԱՁԱՐԱՅ. ԳԻՆ 19 ղԷ.
ԱՁԴԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ, Միւսս
վարդապետի Համգեցոյ, ԳԻՆ 10 ղԷ:
ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՅՐԱՆԻԿԻՆԻ ԿԵԱՆՔԸ.
Գործ Յէլիւնանդ Շմիթի. Թարգմանու-

թիւն ի գերմաներէնէ՝ Փ. Վարդանեան:
ԳԻՆ 7 ղԷ:

ՍԻՄԵՆՆ վարդապետի Ապարանցոյ
սակս պահպանեանցն ղարմի և մամիկոն-
եանցն սեռի ԳԻՆ 10 ղԷ.

ՈՒԽՏԱՆԵՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ. Հատուած
առաջին. Պատմութիւն Հայոց ԳԻՆ 23 ղԷ.

ԱՐԲԱՆԱՍ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԿՐԵՏԱՅԻՈՑ.
պատմագրութիւն անցիցն իւրոց և Նատր
շահին Պարսից: ԳԻՆ 20 ղԷ.

ՉԱՔԱՐԻԱ ՍԱՐԿԻԱԿԻ Պատմագրու-
թիւն: ԳԻՆ 37 ղԷ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԽՈՅԻց անցելոյ Սեւա-
նայ վանոց: ԳԻՆ 12 ղԷ.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հայերէն պարզ աշխարհագրաւ լեզ-
ուի թարգմանուած:

Կը ծախուի գրաւաճառաց քով
գիւն 6 ղուրուշ:

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՆ ԵՒ ԿՆՈՋ

ՄԱՐԴԱՅԻՆ ՀՐԷՇԵՐ

ԹԱՐԴԱՆԵԱՑ

ԳԱՐԻԻԼ ԳԲԱՅԵԹԵԱՆ

Կը ծախուի Գաֆաֆեան գրատունը
և ըստ Հայ գրաւաճառաց քով, Կա-
մալըլին գրուել Պ. Մատթէոսեանի
պարագան, իսկիւտարու Սէրափէի
ճատտէն Չէօմէկճեան Ստեփան աղա-
յի գեղարանը ԳԻՆ 12 ղուրուշ

ԴԱՂՏԵՐԻ

ԵՐՁԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՄ

ԼՈՒՍԱՏՈՒ

ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ

ՀԵՂԵՆԻ

ՅԱԿՈԲ ԱՐՇԱԽԻՐ

Սոյն Դիւրը, որոյ արժէքն և օգտա-
կարութիւնը անունը ինքնին կը խօ-
սի. ինչպէս ամեն կարգի աղագնոց
հետաքրքրական նայեալ խիստ կա-
րեւոր է այն երկրասարդաց և պա-
տանեաց համար որք «աշխատեալ-
ները» կարդալով սարաւաճած և շիւթ
ու շար կեցած են: Այս գիրքը կը
խոստանայ ուրախալ ճամբայներէ ա-
ռաջնորդել ղանոնք և ցոյց տալ այն
կէտը, ուր երկրասարդ-ը պարտին
հասնել:

Կը ծախուի մասնաւորապէս Մար-
գարեան Յարութիւն տղայի գրատու-
նըն ի Չարմաքճըլար, և կամիլին գը-
լուլը «պարագան»:

ՀԱՄԱՌՈՏՈՒԹԻՒՆ

ԲԵՐԻՍՏՈՒՆԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ

ՍՈՒՐԻ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆԻԹԻՒՆ

ՊԵՏՐՈՍԻ Ս. ՇԱՆՇԵԱՆ

Թ. ՅՈՒՐԲՈՒԹԻՒՆ

Սոյն գաղափարն օգտաւէտ երկասի-
րութիւնն, որ առաջ հրատարակուած
էր Ռուսաստանի Հայոց աշխարհիկ

Խմբագիր—Տեղեկ

ՅԱԿՈԲ ԻԱՆՃԵԱՆ

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՄՈՒԼ Դ. ՊԱՐՏԻՂԱՆԵԱՆ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆ

Երևանի քաղաքի Կոմիտասի փողոցի 12

Բաւարաւով, այդմն վերադառնալ իւր
ընծայեցաւ Ս. Աթոռոյս տարաբանէն
Տաճկաստանի աշխարհիկ բարոյաւով
ի պէտս Աղգ. Դարոցաց, որ կը բաղ-
կանայ 200 երեսէ և կը ծախուի թէ-
Ս. Աթոռոյս գրատան և թէ՛ Կ. Պօլ-
սոյ Երուսաղեմատան մէջ, ի գիւն 6
ղուրուշ:

ԵՐԱՐԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԱՁԴԱՅԻՆ

ԵՒ

ՍԻՐԱՀԱՐԱԿԱՆ

ԿԱՄ

ԳԵՐԱՀԱՅԱՆ

Սոյն 160 երեսէ բաղկացեալ եր-
գարանը կը ծախուի ամեն գրաւա-
ճառաց քով և կամուրջի գրուլը
պարագան ի գիւն մէկ քաւարդ Մէ-
ճիւն:

ԱՇԽԱՆ ՏԵՐԵՆԵՐ

ԿԱՄ

ԴԱՂՏԵՐԻ ԵՒ ՏԱՍԱԴԱՑ

Գ. ՊԱՂՏԱՐԱՆԱՆ

Պաղտատարեան էֆէնտիի սոյն աշ-
խատարութիւնը անկեալ երկրա-
տարութիւնը վերականգնելու նը-
պտական ունեւալով կը հրատարակ-
եղիտասարդութիւնը որ առնէ ու
կարդայ ղայն ի պահպանութիւն իւր
կենաց:

ԵԱՏԻԿԵԱՐ

ԵԱԽՈՑ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԱՆԵԱՆ

ՄՈՍԿՈՎ ԵՒ ՄՈՒԹԱՍԱՐ

ՀԻՔԵԱՅԻԼԻ

Սաթըրը հէր քիթապը տիւք-
քեանըղընտա վէ քէօրիւ պաշըն-
տարի պարագատա: Պիւ 100 փարսոյ:

Ե ԵՆՕՎԵՎԱ

ՀԻՔԵԱՅԻՍԻ

136 տահիֆէտէն խոյրէ օլտարդ,
պու տէֆա կէօմիլըք հատէմէլէրին-
տէն Տիգրան էֆէնտի թիւրքէտէն
թէրքիւմէ իլլէտի:

Հէր քիթապը տիւքքեանընտա
վէ քէօրիւ պաշընտարի պարա-
գատա սաթըլը:

ԵԱՍԴԻԻԴԻ

ԳՆԱՇՐՁԻԿԸ

ԿԱՄ

ՍԻՐՈՑ ԶՈՂԸ

ՏԵՏՐԱԿ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ԱՇԽԱՏԱՆԻԹԻՒՆ

Տ. Դ. ՓԱՓԱՁԵԱՆ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրաւաճա-
ռաց քով և կամուրջի գրուլը պարա-
գան:

Դին միւյ տիւրակի 40 փարսոյ:

Տեղ Կաղաթ

ՅՈՒՐԲՈՒՆ Դ. ՐԵԻՍԵԱՆ